

Forsorgshjem og herberger i Danmark

Undersøgelse blandt ledere ved
forsorgshjem og herberger

August 2017

RAPPORT

Forsorgshjem og herberger i Danmark

Undersøgelse blandt ledere ved
forsorgshjem og herberger

Udgivet af Socialpædagogerne,
August 2017

ISBN: 978-87-89992-88-4

Kontakt:

Oliver Asbjørn Fick

oaf@sl.dk

Dok.nr

3742148

Sagsnr.

2014-SLCFA-09689

Indhold

Indhold	3
Resumé	4
1. Rammer, medarbejdere og ressourcer	5
2. Målgruppens profil.....	9
3. Forløbet efter endt ophold	13
4. Udfordringer – opsummering af kommentarer	16

Resumé

Formål

Formålet med undersøgelsen er at belyse udviklingen inden for forsorgshjemmenes/herbergernes ressourcer, profil af målgrupper, indsatser og tilbud tilgængelige for brugerne under og efter endt ophold, samt forsorgshjemmenes samarbejde med andre indsatser.

Respondenter og svarprocent. Spørgeskema er sendt til ledere og forstandere på landets 74 forsorgshjem og herberger (servicelovens § 110). 55 svarede, hvilket giver en svarprocent på 73 %.

Hovedresultater

Rammer, medarbejdere og ressourcer

- Forsorgshjemmenes og herbergernes rammer er overordnet set relativt uændret. Det gælder for antallet af medarbejdere, antal pladser og økonomiske ressourcer pr. beboer.
- Knap halvdelen (45 %) oplever at modtage flere beboere.
- Lidt over halvdelen (53 %) må afvise en eller flere gange om ugen pga. pladsmangel.

Målgruppen

- Belastningsgraden hos beboerne er øget de seneste to år. 60 % modtager flere beboere med psykiske lidelser, hvor mange er udskrevet direkte fra behandlingspsykiatrien. En del oplever ligeledes flere med misbrug eller dobbeltdiagnoser.
- Lidt over halvdelen (55 %) oplever, at de modtager flere unge.
- Selvom over halvdelen (53 %) er enige i, at der bør være særskilte ungeindsatser, er det kun en fjerdedel af forsorgshjemmene, der tilbyder det.
- Ca. halvdelen (47 %) tilbyder kommunalt visiterede indsatser til de unge efter endt ophold.

Forløbet efter endt ophold

- De fleste (73 %) af de adspurgte tilbyder ikke udslusningsboliger, og knap halvdelen (44 %) tilbyder aldrig varige boligløsninger. Mange uddyber, at der enten for få boliger; at de er for dyre; eller at der mangler boliger tilpasset og egnet til den specifikke beboers behov.

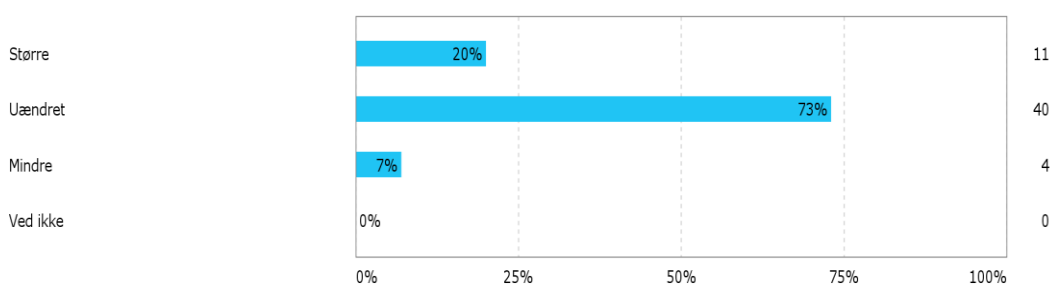
Samarbejder

- Alle landets forsorgshjem samarbejder med øvrige indsatser, såsom misbrugsbehandling, psykiatrien, beskæftigelses- og jobcentre. Samarbejdet vurderes generelt som positivt.

1. Rammer, medarbejdere og ressourcer

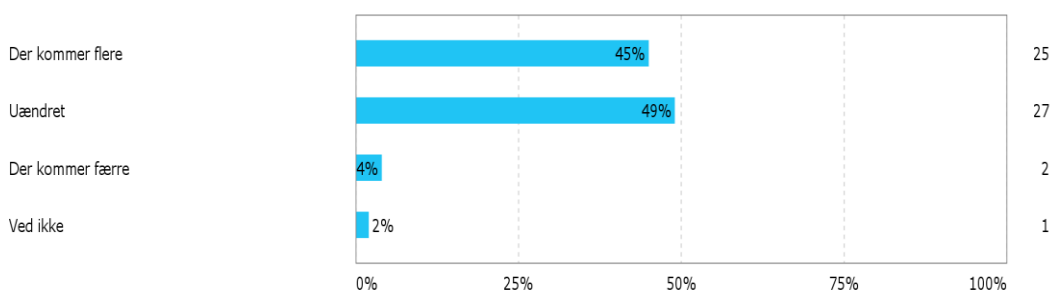
Størstedelen (73 %) af forsorghjemmene og herberger i undersøgelsen har oplevet et uændret antal pladser over de seneste 2 år. En femtedel oplever en stigning (figur 1). Blandt sidstnævnte gruppe fremhæves et større pres/behov som årsag. 7 % oplever en reduktion i antallet af pladser, bl.a. pga. besparelser og ombygning.

Figur 1: Ændringen i antallet af pladser sammenlignet med antallet af pladser for to år siden

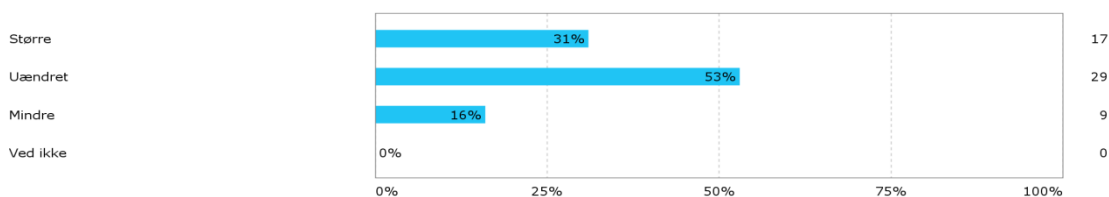

Næsten halvdelen (45 %) svarer, at tilgangen til deres forsorghjem er vokset de seneste to år (figur 2). Kun 4 % har oplevet en tilbagegang i antallet af brugere. 49 % har ikke oplevet nogen ændring.

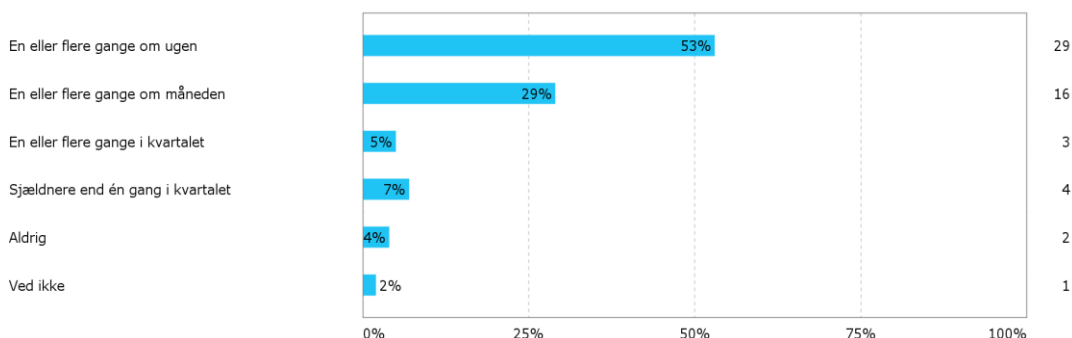
Figur 2: Tilgangen af borgere til forsorghjemmet i dag sammenlignet med for to år siden

Lidt over halvdelen af forstanderne/lederne (53 %) svarer, at antallet af medarbejdere er uændret sammenlignet med for to år siden (figur 3). Blandt de 16 % der svarer, at antallet er faldet, fremhæver alle økonomiske forhold, såsom interne besparelser og nedskæringer fra kommunens side. Blandt de 31 % der svarer, at antallet er steget, fremhæver størstedelen, at det skyldes flere pladser.

Figur 3: Antallet af medarbejdere sammenlignet med for to år siden

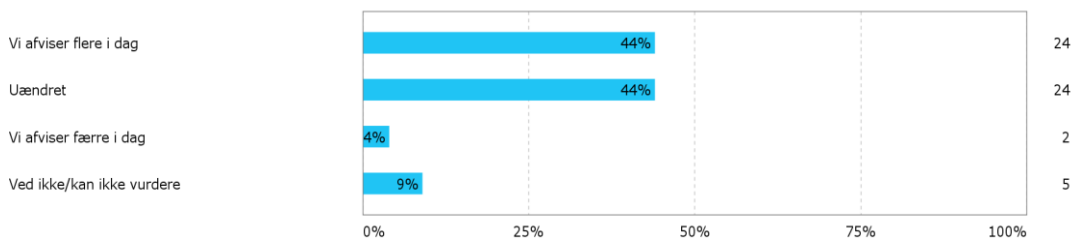
Over halvdelen af forsorgshjemmene og herbergerne (53 %) finder det nødvendigt at afvise eller henvise borgere til andre tilbud én eller flere gange om ugen pga. pladsmangel (figur 4). Ligeledes ses det, at næsten en tredjedel oplever det én eller flere gange om måneden. For 5 % gælder det én eller flere gange i kvartalet, mens det for 11 % gælder sjældnere end én gang i kvartalet eller aldrig.

Figur 4: Frekvensen for hvor ofte forsorgshjemmene/herbergerne følger sig nødsaget til at afvise eller henvise borgere til andre tilbud på grund af pladsmangel

44 % af forsorgshjemmene vurderer, at de afviser flere sammenlignet med for to år siden (figur 5). En lige så stor andel svarer, at de oplever en uændret antal afviste. Kun 4 % oplever, at de afviser færre i dag.

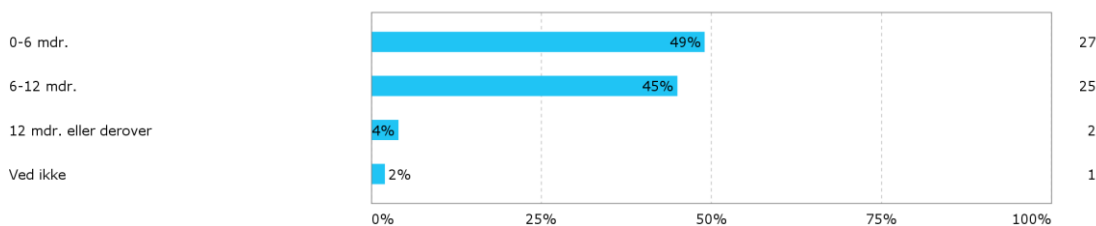
Sammenholder man figur 1-5 ses der en tendens til, at det stigende antal hjemløse, der opsøger forsorgshjemmene og herbergerne ikke følges af en tilsvarende stigning i antal pladser og medarbejdere. Konsekvensen er, at mange af forsorgshjemmene og herbergerne i undersøgelsen hyppigt er nødsaget til at afvise eller henvise hjemløse til andre tilbud.

Figur 5: Vurdering af antallet af afviste borgere sammenlignet med for to år siden

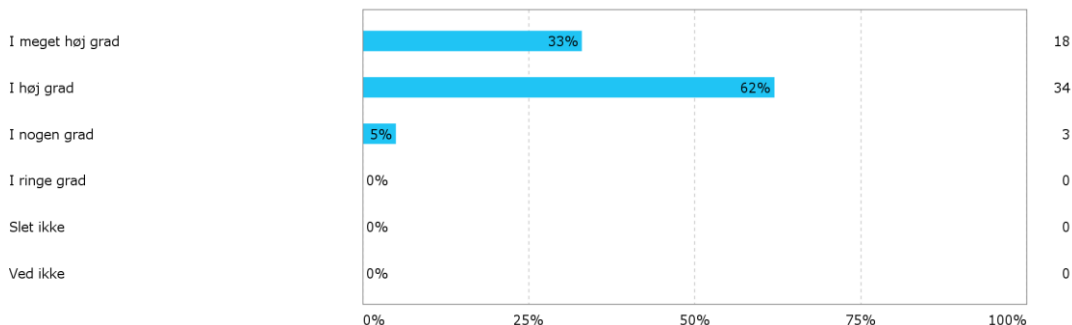
Næsten halvdelen af opholdene (45 %) er mellem et halvt til et helt år i varighed (figur 6). 4 % svarer, at det varer over et år. Det gennemsnitlige ophold for de resterende 49 % er 15 uger.

Figur 6: Gennemsnitlig længde af ophold hos forsorgshjem og herberger

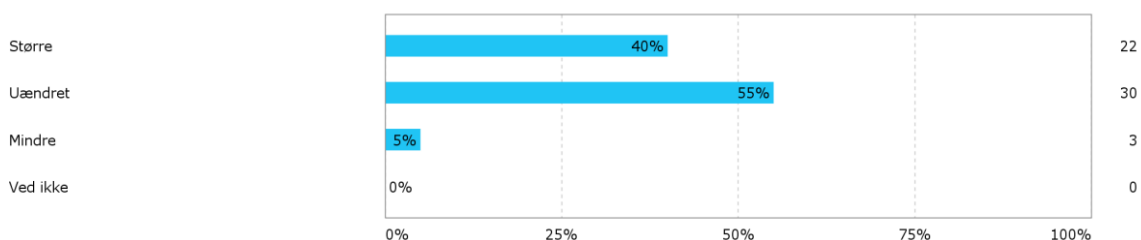
Stort set alle ledere/forstandere vurderer, at deres medarbejdere har de rette kompetencer til at imødekomme målgruppens behov: 33 % svarer, at det i meget høj grad er tilfældet, og 62 % svarer i høj grad er tilfældet (figur 7). De resterende 5 % svarer, at medarbejderne i nogen grad har de rette kompetencer.

Figur 7: Vurdering af medarbejdernes kompetencer ift. at imødekomme målgruppens behov

I forlængelse af figur 7 svarer 40 % af forstanderne/lederne i undersøgelsen, at andelen af medarbejdere med en faglig relevant uddannelse er blevet større sammenlignet med for to år siden, mens kun 4 % svarer, at fagligheden er faldet (figur 8). På 56 % af forsorgshjemmene vurderes andelen som værende uændret.

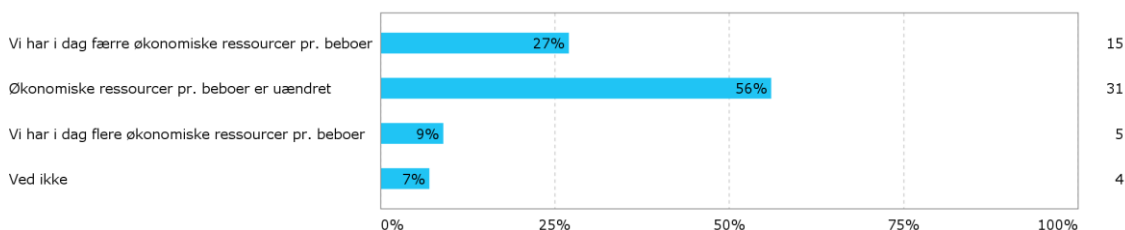
Figur 8: Udviklingen i andelen af medarbejdere med en faglig relevant uddannelse sammenlignet med for to år siden

27 % vurderer at have fået færre økonomiske ressourcer pr. beboer over de seneste to år (figur 9). Lidt over halvdelen (56 %) oplever en uændret udvikling, mens 9 % oplever at have flere økonomiske ressourcer.

Alle de forsorgshjem, der har fået reduceret deres økonomiske ressourcer pr. beboer fremhæver økonomiske besparelser i budget og driftstilskud som årsag.

Figur 9: Udviklingen i økonomiske ressourcer pr. beboer de seneste to år

2. Målgruppens profil

Undersøgelsen viser, at forsorghjem og herberger i dag modtager flere borgere med mere komplekse problematikker, såsom psykiske lidelser og dobbeltdiagnoser, sammenlignet med for to år siden.

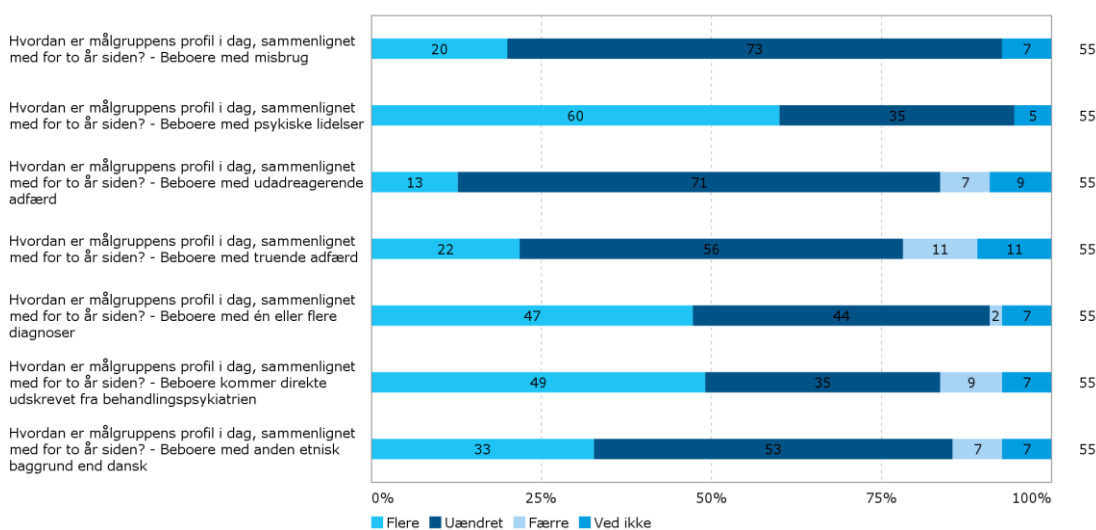
Særligt vurderer et flertal af forsorghjem og herberger (60 %), at der er kommet flere beboere med psykiske lidelser (figur 10). Samtidig oplever 47 %, at der kommer flere beboere med én eller flere diagnoser, og 49 % oplever, at der kommer flere beboere direkte udskrevet fra behandlingspsykiatrien.

Knap 3 ud af 4 oplever ingen ændring i beboernes profil hvad angår beboere med hhv. misbrug (73 %) og udadreagerende adfærd (71 %), mens lidt over halvdelen ikke har oplevet nogen ændring i beboere med truende adfærd (56 %). Dog vurderer 20 %, at der er flere med misbrug, 22 % at der de oplever flere med truende adfærd og 13 % at der er flere med udadreagerende adfærd.

Nogle forsorghjem har dog også oplevet, at de i dag modtager færre af beboere færre beboere med truende adfærd (11 %); 9 % oplever at de modtager færre direkte fra behandlingspsykiatrien; 7 % modtager færre beboere med udadreagerende adfærd, mens blot 2 % modtager færre beboere med dobbeltdiagnoser.

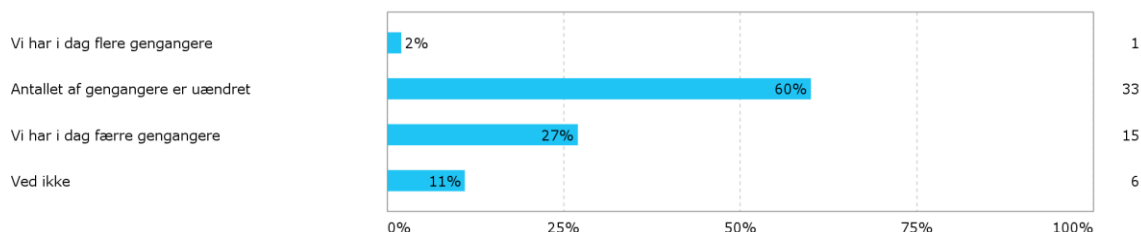
Adspurgt til hvilke andre ændringer, der er sket i målgruppens profil uddyber 28 respondenter. 11 fremhæver, at der i dag henvender sig flere og flere unge i hjemløshed. Yderligere 9 forstandere lægger vægt på, at belastningsgraden, særligt relateret til psykiatriske diagnoser, hos beboerne er steget.

Figur 10: Udviklingen i profilen af beboere sammenlignet med for to år siden

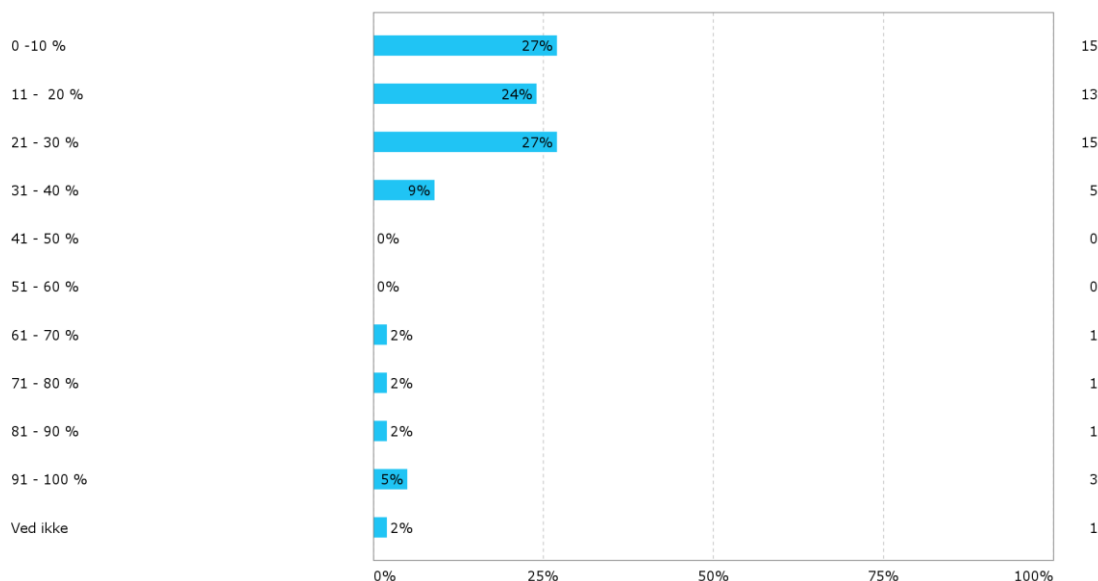
Størstedelen af forsorgshjemmene og herbergerne oplever en uændret udvikling i antallet af gengangere (figur 11). Dog oplever 27 %, at der er færre gengangere, mens kun 2 % oplever, at der er flere gengangere.

Figur 11: Oplevelse af gengangere sammenlignet med for to år siden

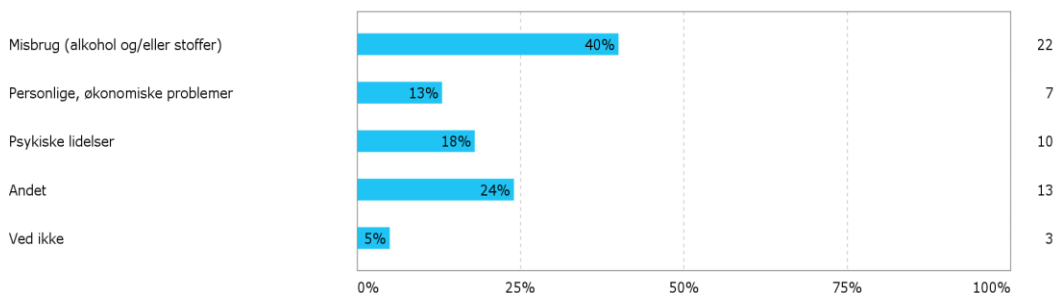

Kvinder udgør i de fleste forsorgshjem/herberger en relativt lille andel i forhold til mænd: 27 % svarer, at de udgør 0-10 %; 24 % svarer, at de udgør 11-20 %; 27 % svarer, at de udgør 21-30 %, hvilket også er den gennemsnitlige andel kvinder hos landets forsorgshjem (figur 12).

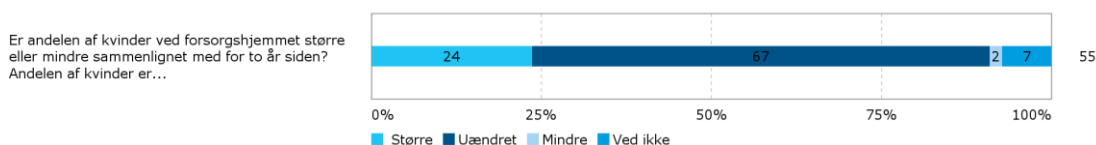
Figur 12: Vurdering af andelen af pladser, der optages af kvinder

Den største årsag til hjemløshed blandt kvindelige beboere er, ifølge forstanderne/lederne, misbrug af alkohol og/eller stoffer (40 %) (figur 13). 13 % mener det skyldes personlige, økonomiske problemer, og 18 % at det er psykiske lidelser. Størstedelen af dem, der svarer 'andet' lægger vægt på en kombination af de nævnte problematikker.

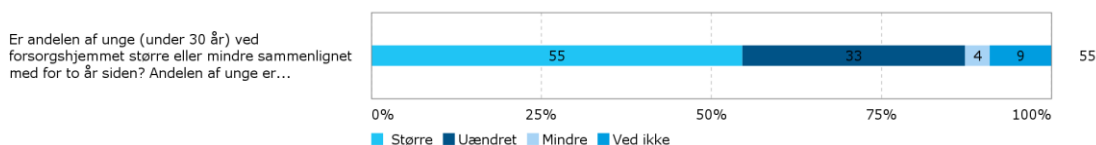
Figur 13: De primære årsager til hjemløshed blandt kvindelige beboere

En fjerdedel af forsorgshjemmene og herbergerne oplever en stigning i andelen af kvinder (figur 14). To tredjedele (67 %) oplever en uændret udvikling i andelen af kvinder, mens kun 2 % i dag modtager færre kvindelige beboere.

Figur 14: Udviklingen i andelen af kvindelige beboere sammenlignet med for to år siden

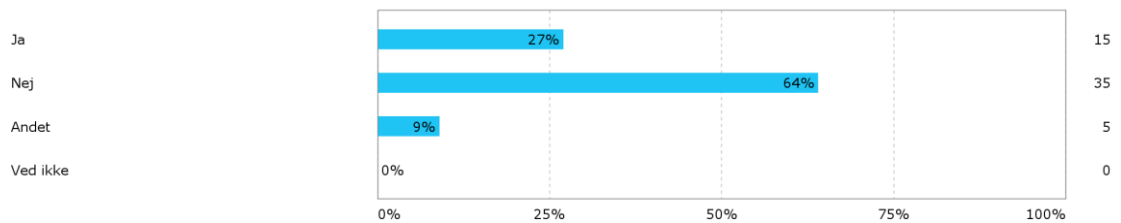
2.1. Unge i hjemløshed

Over halvdelen af forsorgshjemmene (55 %) oplever i dag at modtage flere unge end for to år siden (figur 15). Kun 4 % modtager i dag færre unge, mens 33 % ikke vurderer det som uændret.

Figur 15: Udviklingen i andelen af unge (under 30 år) beboere sammenlignet med for to år siden

Mens mange oplever en stigning af antallet af unge beboere, har kun 27 % af forsorgshjemmene en særskilt afdeling eller indsats tiltænkt unge under 30 år. 64 % har således ikke. Blandt de resterende svarer én respondent, at de ikke modtager unge. En anden svarer, at de kun modtager unge under 30 år, mens en tredje beskriver, hvordan der i kommunen findes et særskilt unge-forsorgshjem, men at unge til nøds henvender sig til det store forsorgshjem, når pladserne er optaget (figur 16).

Figur 16: Andelen af forsorgshjem med særskilt afdeling/indsats tiltænkt unge (under 30 år)

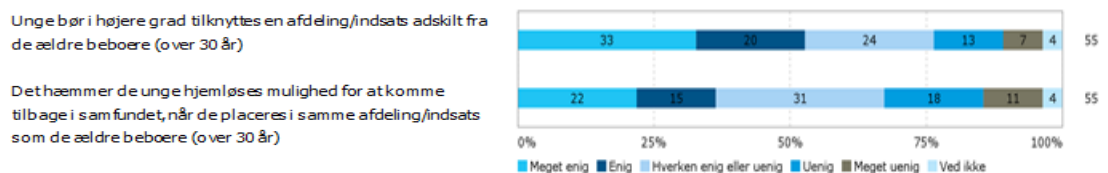

Størstedelen af forsorgshjemmene (53 %) er meget enige eller enige i, at unge bør tilknyttes en særskilt afdeling målrettet til dem. 20 % svarer, at de enten er uenige eller meget uenige i samme udsagn. 24 % erklærer sig hverken enige eller uenige (figur 17).

Med andre ord bakker op over halvdelen op om udsagnet at unge bør tilknyttes en særskilt afdeling, mens blot en fjerdedel har mulighed for at tilbyde unge en særskilt indsats.

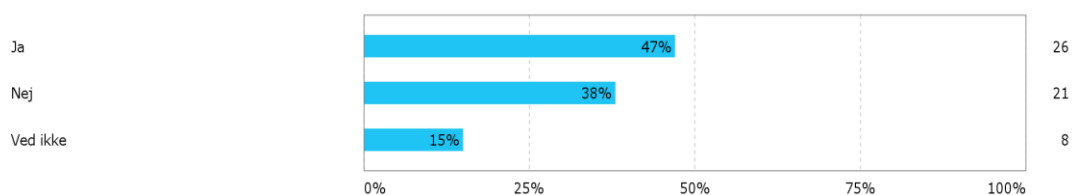
37 % erklærer sig enten meget enige eller enig i udsagnet om, at det hæmmer de unge hjemløses mulighed for at komme tilbage i samfundet, når de placeres i samme forsorgshjem, som de ældre målgrupper. 31 % er hverken enige eller uenige, mens 29 % er enten uenige eller meget uenige i udsagnet.

Figur 17: Udsagn ift. unges trivsel på de almene forsorgshjem

47 % af forsorgshjemmene tilbyder kommunalt visiterede indsatser til de unge efter endt ophold, mens 38 % ikke tilbyder det (figur 18). Blandt de forsorgshjem, der tilbyder kommunalt visiterede tilbud anfører tre fjerdedele en form for bostøtte. Herunder nævner de fleste en bostøttemetode under Housing First-tilgangen.

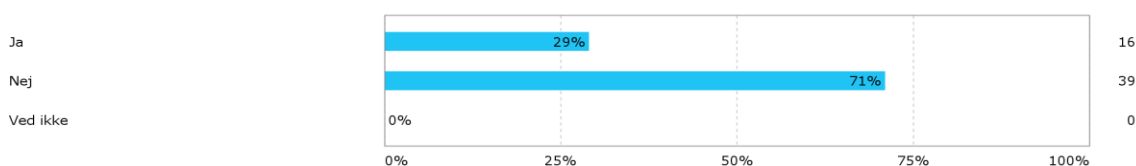
Figur 18: Andelen af forsorgshjem, der tilbyder kommunalt visiterede indsatser til de unge efter endt ophold

3. Forløbet efter endt ophold

Langt de fleste af undersøgelsens forsorgshjem (71 %) tilbyder ikke udslusningsboliger for borgerne (figur 19).

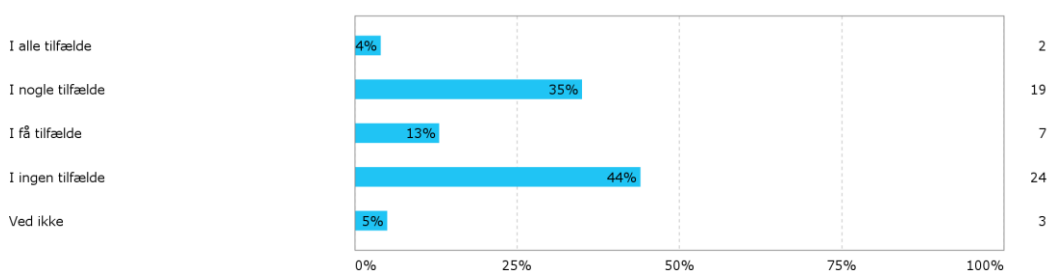
Figur 19: Andel af forsorgshjem, der har tilknyttet udslusningsboliger for borgere

Hos knap halvdelen af forsorgshjemmene og herbergerne (44 %) er der heller ikke mulighed for at tilbyde borgere andre, mere varige boligløsninger (figur 20). 13 % svarer, at det sker i få tilfælde; 35 % svarer, at det sker i nogle tilfælde. Kun 4 % af forsorgshjemmene har i alle tilfælde mulighed for at tilbyde borgere andre, mere varige boligløsninger.

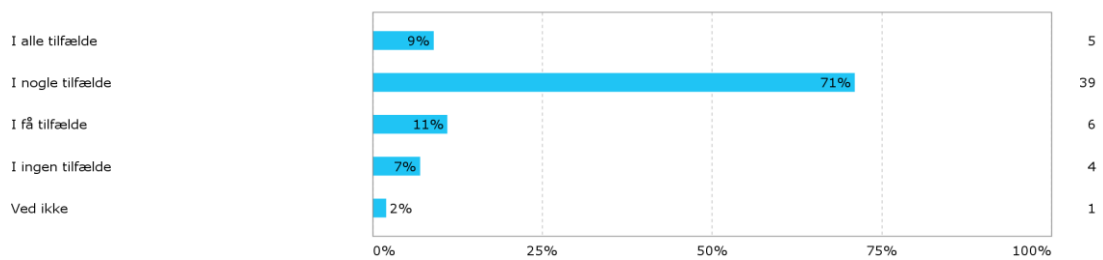
Blandt de 21 respondenter, der har kommenteret på deres boligløsninger nævner seks, at de visiterer til såkaldte 'skæve huse'; seks lægger vægt på deres samarbejde med de respektive kommuner om at skaffe egen bolig i kommunalt eller privat regi; yderligere tre har tilbud om § 107/108 optag; to nævner § 85 støtte i eget hjem.

Figur 20: Forsorgshjemmenes mulighed for at tilbyde borgere andre, mere varige boligløsninger

Kun 9 % svarer der i alle tilfælde beholdes kontakt til beboere, der flytter i egen bolig. 71 % svarer, at det sker i nogle tilfælde; 11 % svarer at det sker i få tilfælde, mens 7 % svarer, at det sker i ingen tilfælde (figur 21).

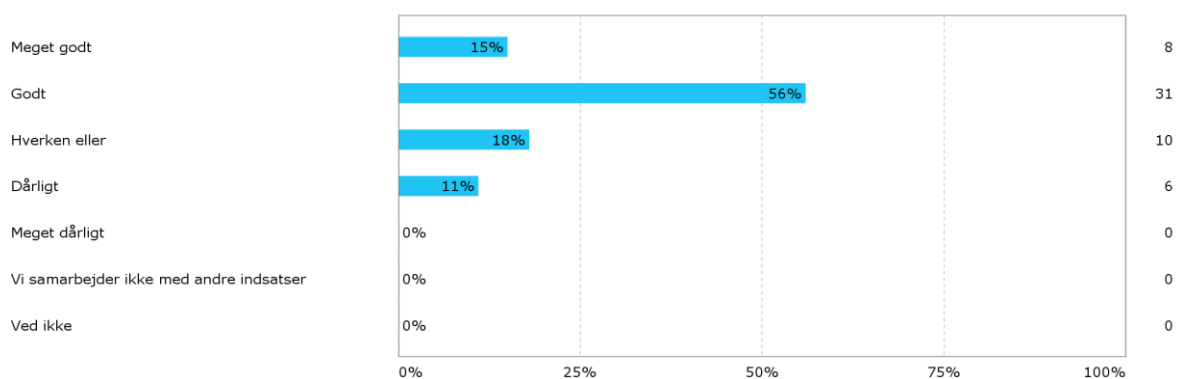
Figur 21: Omfang af vedholdt kontakt til beboere, der flytter til egen bolig

Alle svarer, at der samarbejdes med andre indsatser i misbrugsbehandlingen og/eller psykiatrien. Samarbejdet vurderes som godt eller meget godt af knap 3 ud af 4 af respondenterne (71 %), mens 10 % synes, at samarbejdet er dårligt (figur 22).

28 respondenter har kommenteret deres samarbejde: 11 udtrykker sig negativt omkring behandlingspsykiatrien, der har for få pladser og derfor afviser at lade borgere indskrive, eller udskriver borgere, der ikke er færdigbehandlede. Mange af disse er desuden ikke tilstrækkeligt diagnosticerede.

Figur 22: Vurdering af samarbejdet mellem forsorghjemmet og indsatser såsom misbrugsbehandling og/eller psykiatri?

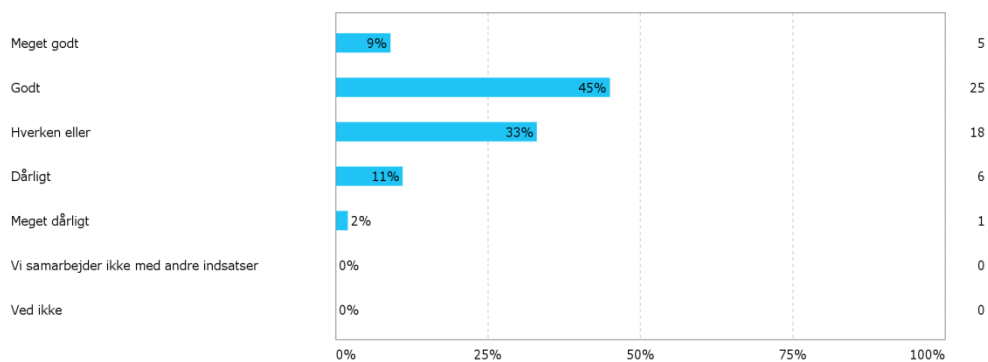

Alle svarer også, at der samarbejdes med beskæftigelses- og/eller jobcentre (figur 23, næste side). Over halvdelen af respondenterne (54 %) oplever at have enten et meget godt eller godt samarbejde, mens 13 % vurderer det enten dårligt eller meget dårligt. 33 % vurderer det hverken godt eller dårligt.

Blandt de 28 respondenter, der har kommenteret på deres samarbejde med beskæftigelse-/jobcenter, påpeger seks, at arbejdsmarkedet og kommunernes jobindsats ikke er løsningen for størstedelen af deres beboere.

Relateret hertil, påpeger fem, at det er negativt at forsøge med jobindsatser med sanktionering ved fejlslag. Der er i stedet brug for fleksibilitet og syn for den enkeltes behov og muligheder.

Figur 23: Vurdering af samarbejdet mellem forsorgshjemmet og indsatser såsom beskæftigelses- og/eller jobcenter

4. Udfordringer – opsummering af kommentarer

I undersøgelsen blev respondenterne bedt om at vurdere de væsentligste udfordringer for deres indsats i arbejdet med hjemløse.

37 respondenter har uddybet, hvad de ser som de væsentligste udfordringer, og her tegner der sig nogle klare mønstre:

- **Bolig.** 19 (51 %) fremhæver problematikker forbundet med boliger til beboerne efter endt ophold. De er enten for få, og at beboerne derfor bliver for længe på herberget/forsorgshjemmet; for dyre, hvilket betyder, at mange igen bliver boligløse eller ikke har råd til ordentligt mad, hvis de bliver i deres dyre bolig. Andre fremhæver, at der mangler boliger, der er tilpasset og egnet til den specifikke beboers behov.
- **Kompleksitet i målgruppe.** 10 (27 %) svarer, at en væsentlig udfordring er (den stigende) kompleksitet i beboernes lidelser ift. forsorgshjemmenes og herbergernes kompetencer og formål. Det betyder, at en stor del af de beboere med komplekse og tunge problemer ikke modtager den behandling, de har brug for. Særligt fremhæves beboere med misbrug og/eller psykiatriske problematikker, såsom dobbeltdiagnoser. Enkelte ser derudover et problem ift. personalet og egen sikkerhed pga. disse borgeres truende eller udadreagerende adfærd. Som årsager fremhæves bl.a. at der bevilliges for få §107-8 tilbud, samt at behandlingstiden i psykiatrien er for langsom.
- Af øvrige væsentlige udfordringer nævnes bl.a. kommunale økonomiske besparelser, manglende eftertilbud samt arbejdet med unge i hjemløshed.